

”Sollerö Capells’ laga skillnad”

I 1972 års krönika påbörjades en skildring, härrörande från ett handskrivet manuskript, förvarat i Sollerö församlings arkiv och sannolikt författat av dåvarande kyrkoherden Henrik Ericsson. Här följer nu en forstättning.

§ 4.

År 1773 inföll första stora Bönedagen den 23 Aprill, då Solleröborna så väl som andra borde efter lagar och förordningar enhälligt infinna sig wid Gudstjänsten i Moderkyrkan. Men isen mellan Soll och Mora var då redan så swag, at ingen torde wåga ut på honom at gifwa sitt lif till spillo åt watnets wåldsamhet, utan hela Capells-laget såg omöjligheten at åtminstone denna gången kunna efterkomma sin milda Konungs befallning at enhälligt infinna sig i Herrans hus med böner och lofsånger. Derföre förblefwo de allmänt hemma och höllo sina bönestunder på ett och annat ställe. Likaledes för samma ordsaker förblefwo de hemma på Sollerön den derpå följande söndagen. Sådant hwarken kunde eller borde annat än upwäcka uppmärksamhet hos församlingens Prästerskap, hwilka då wille utröna orsaken till ett sådant uteblifwande. Solleröborna wille wisa sin oskuld genom den swaga isen, som på alla sidor omringade dem, men detta kunde icke hos Prästerskapet antagas giltigt, utan at det warit rent sjelfswåld och odygd, och at sjöns skraslighet icke förhindrat dem. I thy Prästerskapet hade fått den öfwertygelsen — jag hwet icke hwadan — at Öboerna wistats på fasta landet i sina fäbodas denna tiden och at detta wore en trädska som de wisat derföre at de begärt men icke fått extra tienst i Capellet. Derföre hotade deras Kyrkoherde och Probst dåwarande högwördige och höglärde Herr Johan Holmqwist i Mora dem med en ordentlig lagsökelse för deras försummelse som ock skedde wid nästpåföljande Häradsting i Mora, hwar till de lagligen blifwit instämde at stånda Herr Probstens Hollmqwist till svars i nämnda ärende. (Men wid undersökning häraf kunde Häradsrätten icke pliktfälla Solleröboerna för sit uteblifwande 1:a stora bönedagen 1773, emedan sådana skjäl sig yppade at Herr Probstens

käromål för den delen icke kunde bifallas, — wilket utslag Herr Probsten åtnöjde sig med).

§ 5.

En sådan tillwitelse och olägenhet gjorde, at Solleröboerna begynnte tänka på sin gamla föresats, nämligen at kunna utwerka den förmonen at blifwa skilde ifrån Mora moderförsamling samt med egen Pastor förses. De kände at den Swänska Konunga Thronen nyligen blifwit uplyst med en infödd mild Wasa ättling Gustaf III:e. Detta smikrade dem mera i hoppet, at wåga ett försök, om winnande af en sak, som deras förfäder med onåd försökt. Derföre beslöto de at ännu en gång försöka det yttersta. (Man wille skynda fram till thronen innan tiden nalkades at man skulle svara för rätta till den undfångna stämningen). Frågan blef allenast den: Hwilken af Capel-lagets ledamöter skulle pröfwas skickligaste utföra saken.

§ 6.

Man skulle derföre wälja någon fullmäktig. Förtroende föll till en man, som kunde aldeles vara skickelig till genomgående af en så sjuk sak, nemligen Jugen Jon Andersson ifrån Bengtsarfwet. Denne man hade såsom förman på de så kallade Herrarbets resor gjort sig känd i hufwudstaden, och kunde något bättre skicka sig i den stora werlden än i allmänhet allmogen i Dalarna. Derföre ansågs han skickligaste härtill, ehuru icke någon boksynt man, ty han kunde icke så mycket som underskrifwa sitt namn, när sådant påfordrades, ej heller läsa något skrifit. Men detta hindrade likwäl honom icke att winna sitt ändamål. Hans djerfhet och tilltagsenhet, understundom qwickhet, med ett någolunda anständigt uppförande förenat, wore förnämsta driffjädrarna härtill. Korrteligen: utom Guds nåd och Konung Gustafs mildhet och tålmod med denna djerfwa och efterhängsna samt Jon Andersson trägenhet och djerfhet tror jag icke så mycket gott kunnat winnas för mångom, ty här var mer än en motsats i saken, t. ex. Consistorii förklaring på en 5 à 6 ark, hwaruti hwartenda ord står häremot, likväl wann Jon hos Gustaf. Men icke tror jag Jons djerfhet uträttat sådant om en hetsig Kongl. Erik XIV warit föremål för hans tilltagsenhet och torde hända ej hos flere dess efterträdare. — Jag sade ”mycket gott för mångom”, hwilket är snart bewist. Ty först wann han skilsmässa för Soll från Mora, det

som så mongen förgäfwes tillförne arbetat uppå, och detta blev ju grunden för Enbacka i St. Thuna till att Winna ifrån berörda moderförsamling. Ty Konglige Maijstät yttrade sig sålunda wid ett tillfälle: Om Soll skall winna skillnad så skall Enbacka med. 2:o har Jon Andersson för Sollerön, sedan den wunnit bifall till att blifwa en särskid församling utwerkat den nåden att få nämnas med Hennes Maijstät Drottningens namn. Detta alt kallar man icke utan skäl ett mycket gott för mongom, som genom Guds försyn denne Jon Andersson förwärwat. För sådana tjenster tyckes denne mannen på det högsta gjort sig hos församlingen förtjent af de bästa loford och tacksäjelser, men är nu så aktad ibland dem som ett utskott, och som den ringaste. Genom en widlyftig rättegång om sitt arfwode för ofwannämnda förrättningar, som knapt lærer slutas Jon til nöjes i hans tid, har han till en del ådragit sig Församlingens missnöje, med något mera, som man här icke har rum anföra, och lærer derföre icke vara utan grund, att Jon Andersson i somliga mål sjelf uppblåst den kallsinnighet, som mellan honom och församlingen ligger.*

— *Emellertid när en mans förtjänster Wida öfwerwäga många felaktigheter så bortskeymmes icke förtjänsterna derföre, fastän de kunna något fördunklas.*

(Kursiv av Red.)

* Läsaren må till slut fälla domen antingen Jon eller dess wederpart må skymfas.